

NYHEDSBREV

Frivilliggruppen Silkeborg Museum

Nyhedsbrev nr 7

November 2007

Side 1 af 8

Referat fra koordinatormøde

den 8. november på Silkeborg museum

Til stede:

Infogruppen:	Kethy Carlsen
Kustodegruppen:	Lissa Hansen
Julegruppen:	Ellen Schou
Serviceringsgruppen:	Birthe Froberg
Formidlingsgruppen:	Ingelise Nielsen
IT-gruppen:	Verner Rønnov
Udgrav-/detektorgrp:	Jørn Froberg
Bestyrelsen:	Grete Juhler

Grete Juhler refererede fra museets bestyrelsesmøde den 2. oktober 2007:

* Den 26. juni blev der afholdt ”Regionsstafetløb”, som var arrangeret af nogle fra frivilliggruppen og museet. Det blev ikke den helt store succes. Regionens indsats var ikke helt tilfredsstillende.

* Den 30. juni var der River-boat koncert i caféen. På trods af et relativt ukendt orkester, Søren Lundbyes Trio, blev det et tilløbsstykke, og det til en rimelig betaling.

* Christian Fischer har været på Nationalmuseet for at foretage en nærundersøgelse af Broddenbjergmanden.

* Historiske vandreture ud i terrænet er igangsat af nogle af frivilliggruppen. Første tur var den 8. september ved Trækstien. Næste tur Sepstrup sande.

* ”Sammenslutningen af Museumsforeninger i Danmark” har den 28. september afholdt kursus på museet med emnet: Museerne og forskning.

* Steffen Lange og Steen Konradsen fra bestyrelsen har i læserbrevsform givet udtryk for undren over Nationalmuseets egen sikkerhedspolitik set i lyset af tyveriet i Jelling og Silkeborg Museums udgifter på 1½ mio kr til sikkerhed. Bekymringen går på, at der nu strammes endnu mere op over for de i den forbindelse sagesløse provinsmuseer.

* Moesgaard’s reaktion på, at ”Grauballemanden skal tilbage til Silkeborg” var negativ, som det var forventet, men nu er sagen rejst og kan følges op.

* Inger Skjærbæk er startet i august som ny flexjobber, og tager sig primært af registreringer.

Derefter berettede de enkelte grupper, hvad der arbejdes med

Julegruppen

Det går godt i julegruppen, som ikke kun er aktiv op til og i julemåneden. Gruppen sprudler af ideer og engagement.

Den 15. oktober var der reception i anledning af Drewsens fødselsdag. Der var dækket op i stuen og fru Drewsen havde sin fine nye kjole på.

Den 27.-28. julepynter gruppen museet.

I år bliver pyntet ikke mindre end 6-7 juletræer rundt om på museet under temaet: Juletræet gennem tiderne med start i år 1811.

I den anledning efterlyser gruppen designjulepynt fra 1960'erne og 1970'erne. F.eks. af designeren Jette Frølich.

Montrene i caféen bliver fyldt med julerier under temaet juleforberedelse – F.eks. ”Vi bager” – ”Vi gør rent” – ”Vi laver mad”. Skilte til montrene m.m. udarbejdes venligst af Infogruppen. Desuden bliver caféen pyntet med 6 opstammede juletræer med æbler hængende ned. I Jones stue bliver der dækket op til julemiddag.

Gruppen gør meget ud af at dokumentere sine udstillinger, så de er sikre på, at de fremstår historisk korrekte.

Ellen Schou er involveret i ”Jul på Silkeborg museum 2007. Hun læser op og spiller med

kommunens SFO grupper om eftermiddagen fra 13-15.

Gruppen har lavet meget, og har fået god hjælp af Lars Vig.

Infogruppen

Infogruppen er velfungerende, og den blev rost for kvaliteten og layoutet af Nyhedsbrevet.

Der har ikke været så meget at lave siden sidst. Dog har Jørn Forberg lavet en plakat med Palle til filmen "Guldhornene".

Serviceringsgruppen:

Det går godt i gruppen, og der hele tiden lidt at lave.

Der er ikke problemer med at skaffe frivillige til de forskellige arrangementer, hvor der brug for hjælp.

28. september: Møde museumsfolk.

26. oktober: Bogudgivelse

17.-18. november: Frimærkeudstilling

23. november: 50 – 60 museumsmennesker holder møde på museet.

Serviceringsgruppen vil meget gerne være behjælpelig ved aftenarrangementerne på museet, så som den succesfulde sogneaften.

Formidlingsgruppen

Ingelise Nielsen er ny koordinator for formidlingsgruppen.

Preben Strange og Karen Boe har været med i samarbejdet vedr. "Kend din region" Der har været arrangeret 3 gode ture med ca. 20 deltagere pr. tur. Det var ønskeligt, at flere deltog, men

det er glædeligt, at ca. 50 af de 60 deltagere ikke før havde tilknytning til museet.

Der planlægges 2 ture i 2008 og 2 ture i 2009.

Turene i 2008 har overskriften: "Kend historien i din nye kommune".

I foråret tilrettelægges en tur i Blichers fodspor.

Hans Kruse fra Thorning museum er guide.

Efterårsturen går til Grathe Hede, hvor det igen er Hans Kruse, der er guide.

Udflugten for frivilliggruppen bliver den 24. maj 2008. Sæt allerede nu kryds i kalenderen.

Formidlingsgruppen arrangerer turen i samarbejde med Ulla Eriksen. Hvor turen går hen, er endnu en velbevaret hemmelighed, men der opereres med flere spændende muligheder.

Forslag til udflugten i 2009: Jenle, Øm kloster, Grinderslev kirke.

I december måned har gruppen planer om at arrangere juleoplæsning af H.C. Andersens eventyr. Det kunne eventuelt gøres i samarbejde med cafeen. Gruppen arbejder videre med ideen.

Udgravnings/Detektorgruppen

Karsten Damén tager i øjeblikket pause som koordinator og jobbet varetages pt af Jørn Forberg.

Der har ikke været nogle aktiviteter.

Jørn har talt med Christian Fischer og Karen Boe om at lave et arkæologikursus. Museet ansætter evt. en arkæolog i 2008, som kan forestå kurser.

Gruppen har et stort ønske til museet om at udpege et velegnet område til gennemøgning med detektorer.

IT gruppen

Verner Rønnow er nu alene i gruppen, og vil gerne have nye involveret. Der er et rigtig godt samarbejde med de ansatte. De er gode til at videregive informationer, som formidles via hjemmesiden.

Frivilliggruppen har et link til en lukket side, hvor ingen andre har adgang. Password kan fås ved henvendelse til Verner Rønnow.

Evt.

Paul Jensen er meget syg.

Vi besluttede, at bede CF om at sende ham en buket blomster fra museet og frivilliggruppen.

Referent: Grete Juhler

Sypiger efterlyses!!

Hvis du synes, det kunne være sjovt og hyggeligt at hjælpe med at sy jernalderdragter til piger og drenge og gammeldags forklæder, så send en mail eller ring til mig. Jeg har brug for tøjet til skolebørn, Hugin og Munin børn og jernaldermarkedet. Måske kunne det være hyggeligt i den lange, mørke vinter at mødes om denne opgave. Museet sørger for materialer og mønstre.

Hvis du er interesseret så kontakt mig på tlf. 86821499 eller send en mail mb@silkeborgmuseum.dk

Mette Bundgaard

Middag for de frivillige

Som tak for lang og tro tjeneste var de frivillige inviteret til middag i museets café torsdag den 8. november 2007.

Måltidet bestod af en forret med bl.a. Serranoskinke og en hovedret med kylling i en lys krydret sauce og med lækker tilbehør og sidst kaffe med søde sager. Drikkevarer ”som man behagede” – ingen smalle steder dér.

Snakken gik godt og stemningen var fin – vi er efterhånden kommet til at kende hinanden igen – nem de forskellige aktiviteter, vi har mødt hinanden i.

Christian Fischer underholdt med anekdoter fra sin tid som museumsleder. Især de første år var turbulente og præget af mange spøjse og uforudsete problemer, som da en gammel skolekammerat fra Frankrigsgades skole på Amager viser sig at være ”flyttet med” til Silkeborg, hvor han ernærede sig som antikvitetshandler – bl.a. med tyvekoster fra museets lille samling!

Christian huskede med gysen også, at der netop ikke var styr på registreringen af museets effekter, og som følge deraf var det vanskeligt at dokumentere, hvad det var der var stjålet af selvsamme gode gamle kammerat.

Fra barndomstiden huskede Christian også de tæve han fik i skolen samt hvordan interessen for at blive arkæolog blev vakt efter fundet af en flintøkse – (var det i forældrenes gartneri?) – den

gik rundt iblandt os fra hånd til hånd og føltes glat og nærmest blød som om den havde vandret sådan mange gange.

Som nyuddannet oplevede han at blive udset til at være med 5 andre på en ekspedition til Saudi Arabien, men allerede i lufthavnen i Beirut blev de anholdt – det var tilbage i 1967 og holdet har vel forekommet araberne noget suspekt – men alt faldt ret hurtigt på plads efter at en flot pige i hotpants fra ambassaden dukkede op. Så blev hun genstand for betjentenes udelte opmærksomhed.

Med til historien hører også, at én af de 6 personer i ekspeditionen var en kvinde, og da de skulle fordele sig i 3 telte blev det Christian som den eneste ugifte, der kom til at dele telt med kvinden.

De kom senere til at dele både seng og bord mange gode år med hinanden som rette ægtefæller.

En udbredt jysk talemåde siger: Ja – man kan hurtigst komme galt af sted! – og det gav Christian mange eksempler på fra sine foredrag og sin medvirken ved andre arrangementer fra sit virke som museumsleder.

Vi morede os godt og siger tak for en meget fin og hyggelig aften!

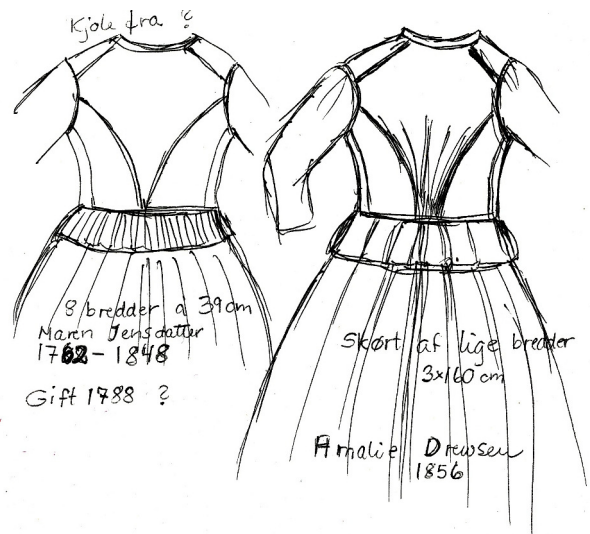
Ref Kethy

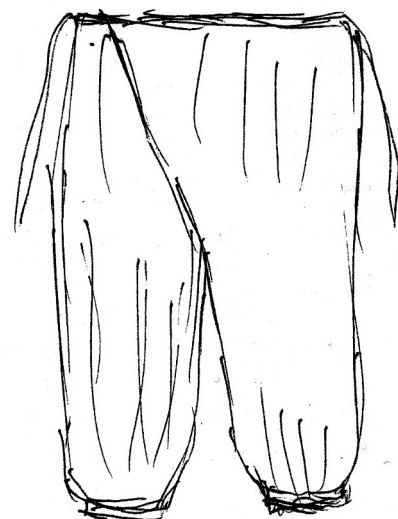
Et kig under fru Amalies skørter.....

Jonna Larsen's oplæg på sogneafternen på Silkeborg Museum mandag den 5. november 2007-11-16

Fru Amalie har fået en kjole, der ligner den, hun bærer på billedet på væggen bag hendes plads ved vinduet i familien Drewsens stue.

Undervejs under fremstillingen læstes der mange bøger om dragter fra 1850'erne, og det fremgik helt klart, at der hørte mange skørter til for at opnå den rette "Krinolineform" – fra 6-12 lag – de korteste inderst og derefter i "trappeform" udefter. Og sikkert ingen underbenklæder! Hvis Amalie har haft benklæder, har det blot været 2 firkantede stykker stof bundet om taljen og bundet rundt om benene – men ellers åbne hele vejen. De "unævnelige" kom først frem, da stålkriminolen "gjorde kvinden fri" omkring 1856.

De "unævnelige"
To benstykker - uden sammensyning.

Men kjolen struttede ikke nok, mente de aktive frivillige kvinder, der sætter "liv i kludene", når lejlighed gives. Jonna Larsen, Ellen Schou og Lissa Skov Hansen har så mange ideer, at de er lige ved at lette fra jorden af bare begejstring. På sogneafternen fortalte Jonna Larsen om en kjole fra 1850'erne, som kunne være samme type, som den Amalie Drewsen fik syet. Fruen var ofte i København, og hun kan have fået syet den dér. Eller hun kan have bragt syersken med til Silkeborg? Oftest var tøjet håndsyet, men symaskinen kom til Danmark omkring 1850, så den nutidige kjole er delvist syet på maskine - et tidsspørgsmål for at nå det hele inden kjolen skulle indvies.

På Thorning Museum fandt de tre "støvere" en brudekjole fra 1861, som kunne aftegnes fra ryggen.

På foredragsaftenen – mens Jonna fortalte – klædte Ellen fru Amalie af fra yderst til inderst. Det var for at holde alle mændene vågne under oplægget, indrømmede de!

De mange lag var:

1. Særken, der udgør det første korte skørt.
2. Et kort flonelsskørt- blødt uden alt for megen vidde – her ca.3 meter.
3. Uldklokken – strikket efter opskrift fra Herning Museum
4. Et vatteret skørt – som man gættede sig til udseendet af – det fandtes kun beskrevet i Klædedragtens historie.
5. Et stivet skørt i lærred – (det den første af fruens kjoler havde indenunder).
6. Et skørt med isyede hvalbarder, fiskeben eller hestehår – her dog med plastikbånd!
7. Et sort kraftigt skørt, som skulle forestille et slidt gammelt skørt, som brugtes til dagligt som det yderste lag, når fru gik ud.
8. Et fint hvidt skørt med blonder – stivet med kartoffelmel.

Hvis Amalie har brugt yderkjolens skørt til at slå op om arme og hoved, når hun gik ud, skulle dette sidste skørt være rent, helt hvidt og fint med blonder, da det jo kunne ses på den bageste del. Den manøvrevare brugtes flere steder i landet på den tid.

Først med alle disse lag under kjolen fik fru den rigtige look, som alle nu kan se i Drewsens stue.

Tilhørerne og –skuerne var bagefter meget interesserede i at spørge videre til dragterne fra den tid, og der var stor tilfredshed med indslaget!

"Sjov med aviser" i efterårsferien.

Som tilbud til børnefamilier lavede Jonna Larsen og undertegnede i efterårsferien et program, der var tæt knyttet til den store jubilæumsudstilling "Sort på Hvidt".

Gætteleg i hovedbygningen.

I den gamle bygning var der en gætteleg/konkurrence, hvor familierne virkelig fik indtryk af, hvad aviser kan bruges til, når de er læst. Der var 13 forskellige små sjove udstillinger forsynet med et bogstav. Alle 13 bogstaver skulle til slut sættes sammen til et løsningsord. Gættede man rigtigt kunne man deltage i en lod-

trækning om gaver fra museet. 135 børn afleverede en besvarelse.

Avisværksted i cafeen.

I cafeen var der virkelig gang i den med produktion af papirhatte, æsker, tasker, masker, huse, skibe og meget andet alt sammen kun lavet af avis-papir. Forældre hyggede sig meget sammen med deres børn og kreativiteten var stor. Jonna Larsen havde opbygget en meget flot udstilling af alle mulige ting, der var fremtryllet af avis-papir. Stor ros til hende. To dage arbejdede typograferne i udstillingen, og det var også sjovt for børnene at få deres navne trykt.

Mette Bundgaard

Bag om personen

Lars Vig Jensen

Lars Vig Jensen er museets konservator, men vi kender ham også som den kreativ person, som kan få en kunstig lagkage eller gås til at se ud, så tænderne løber i vand.

Lars har en konservatoruddannelse, som man tager på Det Kongelige Danske Kunstakademi i København. På konservatorskolen kan man tage en tre- eller femårig uddannelse. Lars har den femårige, og kan så bruge titlen cand scient cons. Konservatoruddannelsen har tre linier: den grafiske linie, som primært beskæftiger sig med papir og arkiver, kunstlinien med fx malerier og den kulturhistoriske linie, der er den mest vidtfavnende. og det er den Lars har.

I uddannelsesperioden er der meget teori, bl a med kemi, men i sommerferien har Lars haft praktikperioder. En periode i Odense og en periode i det sydlige Norge ved et frilandsmuseum. Der uddannes ikke mange inden for faget. Der optages ca 7 personer på linien hvert andet år. Det betyder også, at han kender mange af kollegerne inden for faget og har et godt netværk.

Det er en stor fordel, for konserveringsarbejdet rummer så mange forskellige emner, at man nog-

le gange har behov for at trække på kollegers erfaringer. Det daglige arbejde for en konservator foregår nærmest som et parløb med arkæologerne, men med hvert sit ansvarsområde.

Der er brug for kreativitet, når noget skal restaureres. Det skal analyseret, hvad materialet består af, og hvordan nedbrydningsmønstret er. Derefter skal findes den bedste konserveringsmåde, således at der ikke sker ændringer i genstandens udseende. I 60'erne var konservatorerne begejstrede for at bruge de mange nye stoffer, der kom frem, men det har senere vist sig, at fx nogle plasttyper er ustabile og splintrer op. Nu er man meget mere bevidst om, at bruge gammelkendte midler til konservering, hvor man kender holdbarheden. Alternativet til konservering kan være at skabe nogle ydre rammer, fx i monretr, som sørger for, at genstandene bevares.

Hvis Tollundmanden var blevet fundet i dag, ville han måske være blevet konserveret ved hjælp af frysetørring.

I modsætning til konservatoren, der konserverer emnerne, foretager en restaurator istandsættelse og udskiftning på genstande. Tyske museer benytter fx restauratorer til at rekonstruere et helt lerfad omkring nogle fundne potteskår. Tollundmanden er et eksempel på både konservering og restaurering, idet hans krop er en rekonstruktion.

Lars har arbejdet som konservator siden 1986. I ti år har han været knyttet til universitetet i Tromsø. Her arbejdede man i team på to personer to måneder ad gangen med at udgrave i permafrost på Svalbard. Det drejede sig særligt om 1600 tals materiale med tilknytning til hvalfangst. Her dukkede mange kister frem med meget velbevarede lig af hvalfangere, som praktisk taget havde ligget i frost siden begravelsen. Lars har også deltaget i udgravninger på Jan Mayn, der er en ø nær Island. På øen er der en aktiv vulkan Berenbergr. Også her har fundene relation til hvalfangst. Og lige som i Pompei har et kraftigt vulkanudbrud dækket huse med et lag aske. Fx et helt bødkerværksted med stave, der var klar til at blive brugt til tøndes.

Her i landet har Lars arbejdet i Ribe, hvor han har arbejdet med udstillingen om vikingerne.

Også udgravningerne ved Nydam mose og vikingebroen ved Vejle har han deltaget i. Ved Silkeborg museum begyndte han 14 dage før den første moseligudstilling.

Ud over konservatorarbejdet har Lars også vist, at han er god til at fremstille kunstige, men vel-lignende madvarer til brug i udstillingerne. Se bare hans lagkage, æbleskiver, julegås og rødkål. Også de hængtes lund ved Ragnarokudstillingen var hans arbejde, ja selv en kopi af Tollundmanden, som er blevet brugt i filmen Guldhornene, har han lavet.

Lars bor sammen med kone og to børn (Rasmus 10 år, Anna 7 år) i nærheden af Brædstrup på en nedlagt landejendom med to tdr land, og den tager en god del af fritiden. Det betyder, at der ikke er så meget tid til lystfiskeriet. Da han var i Tromsø, blev der tid til at fiske torsk og sej i stor stil. Om sommeren var der også fiskeri i en sø, som kun er isfri én måned om året, efter Fjeldørred, "Røge", der er verdens nordligst levende ørred. Nu er det foretrukne fiskeri Stallingfiskeri med tørflue og enhåndsstang i den øvre del af

Gudenåen. At fluefiskeriet er en lidenskab, røbes af, at Lars har holdt en speciel hønserace for at få de helt rigtige fjer til binding en bestemt tørflue. Fiskelysten er til dels gået i arv til børnene, Anna er den ivrige lystfisker, hvorimod Rasmus hurtigt mister interessen.

JF

Visionsmøde på museet

I en virksomhed er det vigtigt en gang i mellem at lægge det daglige arbejde fra sig og beskæftige sig med de store linier og fremtiden.

Med det formål afholdtes den 12. september et visionsmøde på museet. Deltagerne i mødet var bestyrelse, medarbejdere og undertegnede, der var inviteret med fra frivilliggruppen.

Den almindelige proces i en virksomhed, når den vil se sig selv og sin rolle i fremtiden, kan kortfattet beskrives således:

- * Vision, dvs hvem er jeg og hvad vil jeg
- * Strategi, dvs hvordan bærer jeg mig ad med at mine mål
- * Taktik, dvs gennemførelse af den planlagte strategi

På visionsmødet blev deltagerne opdelt i tre grupper, og fik som oplæg et antal fremtidsorienterede spørgsmål for at sætte gang i gruppernes tanker.

Efter de tre grupper havde tænkt og diskuteret, blev alle samlet til en fælles afrapportering. Selv om udgangspunktet havde været det samme, var det helt tydeligt, at arbejdet var grebet forskelligt an i de tre grupper. Nogle visioner og emner gik igen i alle grupper, andre ikke, men alle grupper havde en lang liste over visioner, tanker og idéer.

Visionsarbejdet blev ikke færdigt på mødet, og vil blive fortsat.

Som et par af de foreløbige tanker, som blev fremsat, kan nævnes, at Silkeborg Museum skal være et center for moseligsforskning med Tollundmanden, at Silkeborg er Grauballemandens hjem og at museets skal være et lokalmuseum omkring byens opståen og Gudenåen.

Jørn Froberg

Frimærkeklubbens udstilling d. 18. nov 2007

Julen 2007

Når WC juleorglet spiller.

Jeg havde fundet et dejligt sted nede i Sydtyskland, hvor jeg gerne ville holde juleferie. Så jeg skrev til den lokale turistchef, som området hører under, for at få forskellige oplysninger. Blandt andet bad jeg ham fortælle mig noget om wc-forholdene, da jeg følte, at netop dette skulle være i orden.

Turistchefen modtog mit brev, men vidste ikke, hvad et wc var. Så han gik til den stedlige skolelærer, som han mente var velbevandret i fremmedord. Men han kendte heller ikke den forkortelse. Pludselig gik der et lys op for skolelæreren, -han kom i tanke om, at der lå et dejligt kapel i området, som blev kaldt Wald Capel (skovkapellet,) Så det måtte være det, der hentydedes til.

Jeg modtog så svarskrivelsen med følgende ordlyd:

Som svar på Deres skrivelse kan jeg meddele Dem følgende: WC er beliggende otte kilometer fra Deres hotel i en meget smuk fyrreskov. Der går bus derop hver time når der ikke er for meget sne. Der er åbent fra klokken 10 til klokken 17, og der er gratis adgang. WC er meget besøgt, og jeg kan fortælle Dem, at om vinteren er der mange, som tager deres madpakker med derop og tilbringer hele dagen der med skiture, hvor de nyder den dejlige natur og de forskellige lyde og synsindtryk.

Det anbefales at komme i god tid, da der kun er 84 siddepladser. Ja, med lidt god vilje kan der godt være 90, og desuden er der rigeligt med ståpladser. Om tirsdagen er det hele særligt stemningsfuldt. Da foregår det nemlig med orgel-ledsagelse, og jeg må ikke undlade at nævne, at akustikken er så fin, at selv den mindste lyd kan høres. Det er med beklagelse, at jeg betror Dem, at jeg ikke selv har været der de sidste to uger, hvilket smerter mig meget....

Dette, var årets Juleeventyr fra mig, jeg vil hermed også ønske Jer en rigtig glædelig og fredfyldt Jul + alt det gode, som må komme til Jer i det kommende år .

Hilsen Kai

OGSÅ INFORMATIONSGRUPPEN ØNSKER JER ALLE
GLÆDELIG JUL OG GODT NYTÅR